

ДИКАНЬ О.В. ,канд. екон. наук, доцент. м. Харків, Український державний університет залізничного транспорту, кафедра «Менеджмент і адміністрування»

НЕЗАКОННА ТА НЕСУМЛІННА КОНКУРЕНЦІЯ

Сучасний світовий ринок є складною системою, що постійно змінюється від попиту і пропозиції товарів і послуг. На ці процеси впливають виникнення нових потреб, нові технологічні зв'язки, нові організаційні форми співпраці, нові методи конкуренції.

Світовий ринок пред'являє дуже жорстокі вимоги до конкурентоспроможності фірм. Але якщо товар або послуга фірми успішно продаються на зовнішньому ринку, то це вказує на її міжнародну конкурентоспроможність.

Західні держави вже наприкінці XIX ст. розмежували конкуренцію на два види: законну і незаконну, що згодом отримала назву "недобросовісна конкуренція".

Проявами недобросовісної конкуренції у сфері зовнішньоекономічної діяльності є здійснення: демпінгового імпорту; нелегітимного субсидованого імпорту; несанкціонованого реекспорту окремих товарів; інших дій, що законами України визнаються недобросовісною конкуренцією.

З огляду на засоби, які застосовують суперники в конкурентній боротьбі конкуренцію можна умовно поділити на сумлінну й несумлінну.

Основними методами сумлінної конкуренції є:

1. зниження цін ("війна цін");
2. підвищення якості продукції;
3. розвиток до- й післяпродажного обслуговування;

4. створення нових товарів і послуг з використанням досягнень НТР.

Поряд з методами сумлінної конкуренції існують і інші, менш законні, методи ведіння конкурентної боротьби – несумлінна конкуренція.

Основними методами несумлінної конкуренції є:

1. науково-технічне, економічне (промислове) шпигунство;
2. підробка продукції конкурентів;
3. підкуп і шантаж;
4. обдурювання споживачів;
5. махінації з діловою звітністю;
6. валютні махінації;
7. приховування дефектів тощо.

Явище конкуренції має свої плюси й мінуси. До позитивних рис можна віднести: активізацію інноваційного процесу, гнучке пристосування до попиту, висока якість продукції, високу продуктивність праці, мінімізацію витрат, реалізацію принципу оплати праці за її якістю й кількістю, можливість регулювання з боку держави.

До негативних наслідків – те, що перемога одних супроводжується тяжкою, а подекуди катастрофічною поразкою інших, застосування нечесних прийомів, надмірна експлуатація природних ресурсів, екологічні порушення і т. і.

Без відповідного контролю з боку держави вільна конкуренція може призвести до створення, так би мовити, "держав у державі", якими і є сучасні ТНК. Монополізм призводить до уповільнення науково-технічного прогресу, консервує низька якість продукції, роблять цю продукцію неконкурентоспроможною на світовому ринку, втрачаються стимули пошуку більш ефективних рішень при розв'язанні проблем організації виробництва.

Конкуренція є визначальною умовою підтримання динамізму в економіці, за умов конкуренції створюється більше національне багатство при меншій вартості кожного виду продукції порівняно з монополією й плановою економікою.